

Jan Willem (Noekie) Rådecker, 1924-2009

25-04-2009

Door Peter Brusse

Jan Willem, beter bekend als Noek of Noekie Rådecker, die op 27 maart op 85-jarige leeftijd is overleden, was beeldhouwer, kunstschilder, tekenaar, strandjutter en stroper. Als ‘knecht’ van zijn beroemde vader John hakte hij de grote leeuwen voor het Nationaal Monument op de Dam. Ook de leeuwen van het Grebbebergmonument werden door hem – nu naar eigen ontwerp – gemaakt. ‘Het zijn,’ zei hij, ‘de leeuwen van Juda, ze slapen met open ogen. Eigenlijk twee lieve poezen.’

Noek was niet zo van het stoere, heldhaftige, hij legde in al zijn werk liefde en tederheid, was een knap vakman en streed een stille strijd tegen zijn vader onder wiens schaduw hij nooit is uitgekomen. Hij bleef het onschuldige jongetje uit Charley Toorops Maaltijd der vrienden uit 1933, de kleine Noek temidden van al die reuzen, als zijn eigen vader, Gerrit Rietveld, Adriaan Roland Holst, Pyke Koch en Edgar Fernhout. Zijn eigen alternatieve Dammonument heeft hij wél ontworpen, maar nooit gerealiseerd.

'Maaltijd der vrienden', door Charley Toorop, 1933, olieverf op doek,

Noekie staat in het midden als jongetje van 9 jaar.

Collectie Museum Boijmans Van Beuningen, Rotterdam

Hij werd op 12 januari 1924 in Groet bij Schoorl geboren, in het zomerhuis van de familie tegen de duinen. Er was een oudere zus Annie die kloosterling werd en een broer, Hanni, die ook ging beeldhouwen. Toen zijn ouders een film over het eskimojongetje Nanoek zagen, vonden ze dat hij zo op hem leek dat ze hem Nanoek, later Noek, gingen noemen. Op zijn vijfde verhuisde het gezin naar Parijs, waar vaders broer Willem al werkte als houtsnijder. Na anderhalf jaar kwamen ze terug; naar Amsterdam, verwisselden vaak van huis en brachten de vakanties door in Groet.

Noek wilde architect worden en ging op zijn vijftiende, na de driejarige HBS, in de kost bij een bevriende architect, aan wie vader John had geschreven: 'Ik kan toch niet van al mijn kinderen beeldhouwers maken.' De architect had huiselijke problemen en Noek kwam terug. Daarna de ambachtschool met een speciaal lespakket. Dat liep uit op een klein drama toen een jongen hem een pot inkt in het gezicht gooide. 'Kom dan maar hier,' zei zijn vader 'dan leer ik je wel beeldhouwen.'

Net vóór het uitbreken van de oorlog verhuisde het gezin per trekschuit naar Schoorldam en vandaar met paard en wagen naar Groet. De oorlog bracht 'spanning, avontuur en weinig ongelukken'. Met vrienden deed Noek 'kleine overvalletjes' bij Duitsers en boeren die te veel hadden, stroopte de duinen af, soms viel er wat te juttten en 'ineens was ik getrouwd'. In 1944 werd hij – twintig jaar oud – vader van een dochter, de eerste van drie kinderen en zorgde hij ook voor drie ondervoede joodse kindertjes die bij hem langs waren gekomen in de Boshut waar hij met vrouw en kind woonde. Om bij te verdienen sneed hij klompen op bestelling. 'Toen de bevrijding kwam hebben we een half jaar niets gedaan, helemaal niets. We gingen naar de duinen, naar het strand, lagen in de zon, keken naar de vogels, vonden schelpen, ving een konijn of een visje en kwamen 's avonds weer thuis.'

Karel Appel kwam logeren, hij vond dat Noek anders dan zijn vader moest gaan werken en maakte een schilderij van Noeks vrouw, Mies. Noek vond het maar niks en verscheurde het, zoals hij smakelijk kon vertellen.

Hij ging met zijn vader werken aan het monument en reed iedere ochtend met de scooter naar het atelier op het Zandpad in Amsterdam. Er kwamen veel opdrachten en 'het mooiste wat ik gedaan heb,- daar ben ik echt trots op,' waren de bronzen deuren van het Provinciehuis in Middelburg. Vanwege het werk aan openbare gebouwen, scholen en ziekenhuizen had hij weinig tijd voor tentoonstellingen en toen hij eens samen met zijn broer exposeerde, schreef een krant over 'de gezusters Hanni en Noekie Rådecker'.

Hij kocht een pastorie in de Betuwe en beleefde goede en slechte tijden. En op een dag, na zevenentwintig jaar huwelijk, verliet hij het huis, samen met de hond en de goudvis. In Amsterdam zocht hij een vroegere vriendin Lisel op, trok bij haar in en veranderde haar huis aan de gracht in warme chaos. Na een paar jaar vertrokken ze naar een grote boerderij in Eenigenburg, weer vlak bij Groet. Lisel stierf in 1986.

Hij zocht troost in de natuur, in zijn werk, en kwam Ike tegen, die nóg meer dan Noek had rondgezworven. Zij bleek vegetariër, maar zo nu en dan schoot hij toch een heerlijk duifje van het dak. Ze trokken er op uit, altijd samen, naar Frankrijk, de Pyreneeën, rommelmarkten, maar kwamen terug naar de duinen en de Hondsbossche Zeewering. Een paar jaar geleden gingen ze in Bergen wonen, Noek was gaan schilderen, iets wat hij al heel lang had willen doen: sterke composities in zachte kleuren. Hij voelde zich vrij, bleef bescheiden en zei: 'Een kunstenaar is een klein beetje god, voor de rest een grote stumperd.'